

HU!

Poviedky pre deti a nástročných

HU!

Povedky
pre deti
a nástročných

Uche Okere, Nigéria

HU!

Povedky
pre deti
a nástročných

PERFEKT

© Perfekt 2018

Texts/Texty © **Slavomíra Kotrádiová**, Elena Antalová, Marianna Čaučíková, Beatrice Čulmanová, Andrea Facunová, Katarína Gillerová, Marta Hlušíková, Štefan Kohári, Kora Kotrová, Zuzana Kubašáková, Dominika Madro, Zuzana Martišková, Veronika Nouzová, Monika Nováková, Ivana Ondriová, Martina Palkovičová, Marta Šurinová, Elena Eleková

Illustrations/Illustrácie © Collective of illustrators exhibiting at the BIB who participated in BIB – workshop/Kolektív ilustrátorov, ktorí vystavovali na BIB a zapojených do BIB – workshop

Publikáciu z verejných zdrojov podporil

HU!

14. ročník poviedok pre deti a nástrojných

Vydal Perfekt, a. s., Cukrová 14, 811 08 Bratislava, ako svoju 809. publikáciu.

Rok vydania 2018

Prvé vydanie

Editorka: Magdaléna Goeníková

Garant literárnej súťaže: Peter Karpinský

Redaktorka: Zuzana Katrušínová

Jazykové redaktorky: Alexandra Cighardová, Katarína Trgová

Grafická úprava a zalomenie: Pavol Janoško, DTP Perfekt

Tlač: KASICO, a. s., www.kasico.sk

Knihu si môžete objednať vo vydavateľstve PERFEKT, Cukrová 14, 811 08 Bratislava,

e-mail: odbyt@perfekt.sk, alebo kúpiť v Kníhkupectve Vojtecha Zamarovského, Karpatská 7, 811 05 Bratislava 1, alebo na www.perfekt.sk s 30 % zľavou.

Elektronickú verziu tejto knihy si môžete kúpiť na www.martinus.sk a www.dibuk.sk.

ISBN: 978-80-8046-892-7

www.perfekt.sk

VŽDY MA ČOSI ZAUJME A PREKVAPÍ

V literárnej súťaži poviedok pre deti a nástročných, ktorú už štrnásty rok vyhlasuje vydavateľstvo Perfekt, ma vždy čosi zaujme a prekvapí.

Upútajú ma, samozrejme, kvalitné texty, ktoré odzrkadľujú problémy, starosti i radosti súčasných detí i tínedžerov. Autori v nich reagujú na rôzne vymoženosti techniky, ako je napríklad čítanie, so svojimi pozitívami (čítanie dokáže spájať ľudí, vytvárať nové sociálne väzby), ale i negatívami (vďaka internetu sa môžu šíriť rôzne klebety a ohovárania). Naliehavo zaznievajú aj iné spoločenské témy – napríklad sťahovanie sa za prácou do zahraničia a s tým spojené opustenie domova a kamarátov. V poviedkach sa občas objavili veľmi smutné udalosti – smrť, ťažká choroba, strach, staroba, s ktorými je tiež potrebné konfrontovať mladú generáciu a aspoň prostredníctvom literatúry im podať pomocnú ruku, aby mladí vedeli, ako sa v takýchto situáciách správať.

Nechýbali ani obvyklé príbehy opisujúce strasti a potešenia v rodine – najčastejšie to boli známe generačné „boje“ me-

dzi rodičmi a deťmi (rodičia predsa nikdy ničomu nerozumejú), prípadne šlo o „zákopovú vojnu“ medzi súrodencami (najhorší nepriateľ je mladší súrodenec). Podľa spisovateľov, ktorí svojimi prácami prispeli do súťaže, to mládež nemá ľahké ani v škole. Na jednej strane žiakov otravujú prísni a nároční učitelia, na druhej strane si spolužiaci robia zo života peklo aj sami, a to nevravím o láske, ktorá útočí znenazdania a tiež vie narobiť zmätok v hlave a vo vzťahoch.

Medzi problémy súčasnosti patria aj výrazné sociálne rozdiely či rôzne formy rasizmu, tieto témy sa tiež objavili v niekoľkých poviedkach.

Pri čítaní poviedok ma zaujalo aj to, akými rôznorodými spôsobmi sa autori vyrovnávali so zvolenými príbehmi. Niektorí sa rozhodli pre klasické „čisté“ rozprávanie, iní svoje texty obohacovali rôznymi poetickými obrazmi, ďalší sa pokúsili vytvoriť dobrodružný príbeh, prípadne ho ladili na humornú nótu alebo doň vpletali rozprávkové a fantastické motívy. Samozrejme, každý z textov bol čímisi zvláštny, osobitý, úprimný, nie všetky však dosahovali rovnakú literárnu kvalitu, ale tak to už v súťažiach býva. Detská porota si ako každý rok vybrala tú poviedku, ktorá bola jej srdcu najbližšia.

A čo ma prekvapilo?

Zvieratá! Mám pocit, že do tohto ročníka prišlo množstvo textov venovaných zvieratám. Dospelí autori si asi spomenuli na svoje detstvo, keď chceli psa, mačku, morča, skrátka nejakého maznáčika, ale rodičia im ho nechceli dovoliť, preto si svoju túžbu zrealizovali teraz prostredníctvom literatúry. Možno do súťaže prispeli aj veterinárni lekári, lebo niektoré

Andrea Petrlik Huseinović, Chorvátsko

texty opisovali práve zážitky zo zvieracej ambulancie. A možno táto zvieracia téma nejakým spôsobom odráža to, čo sa okolo nás deje. Zvieratá nám supľujú priateľov, lásku, pocit spolupatričnosti, no na druhej strane rovnako ako ľudia trpia, zažívajú mnoho zlého. Nechávam už na každom čitateľovi, aby sa rozhodol, prečo sa zvieratá stali a stávajú takým častým literárnym motívom...

Ako som na začiatku napísal – v tejto úžasnej literárnej súťaži ma vždy čosi zaujme a prekvapí.

Slavomíra Kotrádiová

HU!

Lea mala izbičku v podkroví. A na opačnom konci chodby bola neobývaná izba, o ktorej starká hovorila, že v nej straší. Často vraj počula odtiaľ divné zvuky. Lea sa rozhodla, že ju preskúma.

Jedného dňa popoludní, keď všetci kamsi odišli, podišla k izbe a pomaly otvorila dvere. Okná boli zatiahnuté tmavomodrými závesmi a vládlo v nej tmavomodré šero. Lea stála v izbe a žmúrila. Keď si oči trochu privykli na tmu, rozoznala veľkú železnú posteľ, starú skriňu a stôl. Skriňa sa zrazu otvorila a niečo z nej vyletelo, preletelo okolo Ley a zahúkalo. Podlaha vŕzgala, akoby ktosi po nej kráčal. Lea cítila, že niekto za ňou stojí, počula, ako dýcha. Prudko sa otočila, zdalo sa jej, že v tmavomodrom šere vidí postavu. Inému by sa roztriasli kolená, nie však Lei.

„Strašidlá tvorí tma,“ zopakovala si otcovu vetu, priskočila k oknu a odtiahla závesy. Izbu zaplavilo svetlo, strašidelná postava sa v ňom rozplynula a zmizla. Asi sa skryla do tmy skrine, lebo tam húkala ďalej.

„Teší ťa strašiť ľudí? To nepoznáš nič lepšie? A prečo stále dookola opakuješ – hu? Máš veľmi malú slovnú zásobu!“ roz-

čuľovala sa Lea, odtiahla stoličku, sfúkla z nej prach, sadla si a založila ruky. „Mňa veru nezastrašíš!“ povedala vzdorovito.

Strašidlo pootvorilo dvierka, aby si obzrelo odvážlivca, ktorý sa nebojí strašidiel. Čudné dieťa, malo by kričať, plakať, no ono si ešte trúfne zastrašovať strašidlo! Začalo teda v skrini lomoziť, škriabať, kvíliť, jačať, skriňa vŕzgala, praskala, dvierka sa otvárali a zatvárali, zásuvky sa vysúvali.

„To sú ale zastarané metódy strašenia, malo by si sa prihlásiť na nejaký nový kurz,“ nedala sa vystrašiť Lea. Vtom sa stolička, na ktorej Lea sedela, zdvihla a vznášala sa s ňou vo vzduchu.

„Óóó, to nie je zlé! Paráda! Supeer!“ tleskala Lea. „Strašidlá majú aspoň nejakú fantáziu. Medzi tableťákmi, smartfoňákmi a selfičkármi je nuda! S tebou je veselóóó!“ nadchýnala sa, keď s ňou stolička pristála na zemi. Strašidlo to prekvapilo, chcelo dať odvážnej Lei poriadnu príučku, no ona namiesto toho, aby sa triasla od hrôzy, výska od radosti.

Lea podišla ku skrini, otvorila dvierka a zakričala do tmy: „Vylez z tej skrine! Naozaj by som chcela na vlastné oči vidieť skutočné strašidlo. Vari sa ma bojíš?“

Strašidlo sa hrozne rozčúlilo. To je teda vrchol drzosti! Strašidlo, ktoré má naháňať strach, niekto obviní zo strachu? Má za sebou niekoľko storočí úspešného strašenia, strašilo na dvoch hradoch, v starom mlyne a jednému mužovi vo veži, istý čas strašilo v horárni Pod Čertovým vrchom, na starom opustenom cintoríne a všade sa pred ním triasli. Toto malé decko nemá pred strašidlami žiadny rešpekt. Rozhnevané strašidlo vyskočilo zo skrine, zaujalo hrozivý postoj, strúhalo

príšerné grimasy, vrieskalo, škriekalo, ujúkalo. Bolo však zjavné, že mu svetlo nerobí dobre a vyzeralo skôr komicky ako hrozivo.

„No ty teda vyzeráš!“ zhrozila sa Lea. „Chcela som povedať, že vyzeráš ako strašidlo, ale ty strašidlo v podstate si,“ dodala. „A aké si bledé a vycivené! Nečudo, keď žiješ v tme!“

„Mimochodom, strašidlá už v našich končinách dávno nežijú. Čo tu ešte strašíš? Zabudlo si sa? Iba čo naháňaš hrôzu deťom, potom nemôžu spať a musia chodiť k psychológovi,“ vyčítala strašidlu. „A bojí sa ťa aj moja babka.“

Strašidlo sa zamyslelo, vyzeralo zmätene, stálo a bezradne pozeralo na nebojácnu Leu, Leina odvaha ho úplne odzbrojila.

„Ja nemôšes ťa to, še ma ľudia štvorili,“ ospravedlňovalo sa strašidlo, lebo to bolo v podstate citlivé strašidlo.

„Och, ty šušleš? To chce logopéda. V škole máme jedného a je fajn, tiež som k nemu chodila, keď som nevedela vysloviť „r“ a počúvaj, ako mi to teraz ide – rrrrrrrr,“ vypálila ako zo samopalu, až sa strašidlu rozkmitali trochu priesvitné uši.

„Vieš čo, vykašli sa na strašenie, je to veľmi neúčinná práca, a pod' so mnou,“ prehovárala ho Lea. Strašidlo už asi bolo tiež dosť unavené z päťstoročného strašenia, možno preto sa dalo presvedčiť a poslušne nasledovalo Leu. Prešli na druhý koniec chodby a vošli do Leinej izby.

„Je tu veľa švetla! Švetlo mi nerobí dobre!“ sťažovalo sa strašidlo.

„Zvykneš si,“ upokojovala ho Lea, „alebo chceš žiť v tme ďalších päťsto rokov?“

Lea si strašidlo obzerala zo všetkých strán. „Čo to máš na sebe?! Vy strašidlá poriadne zaostávajú v móde! Dnes sa nosí toto!“ strčila hlavu do skrine a vytiahla rifle a tričko s nápisom. Strašidlo sa stenčilo, zmenšilo a vliezlo do riflí a trička.

„Ó, vyzeráš dobre,“ zvolala Lea.

„Ale tie vlasy!“ krútila hlavou.

„Počkaj, niečo s tým urobím!“

Chcela mu vlasy učesať, lenže to nešlo, strašidlo pišťalo a vrešťalo.

„Nóóó, keď sa niekto nečeše päťsto rokov, potom je problém,“ karhala ho Lea.

„Čo nedokáže hrebeň, to možno zvládnu nožnice,“ povedala povzbudivo, vytiahla ich zo zásuvky a cvak-cvak, na zemi sa objavovali chuchvalce vlasov a bolo ich čoraz viac. Strašidlo sa zbadalo v zrkadle, ktoré viselo na stene. „Vyžerám štrašne,“ zhrozilo sa.

„No a čo, veď si strašidlo,“ povedala trochu previnilo Lea, tiež sa jej nezdalo, že sa jej strih podaril.

„A ako sa vlastne voláš?“ opýtala sa Lea. Strašidlo pokrčilo plecami.

„Musím ti nejaké meno nájsť,“ povedala Lea a zobrala kalendár zo stola, obracala v ňom listy, no nijaké vhodné meno pre strašidlo nenašla. „Myslím, že bude lepšie, keď ti nejaké meno vymyslím.“

Vtom jej zaplo: „Hu! To bude vhodné meno, hodí sa k tebe, k tomu tvojmu neustálemu húkaniu.“

Zrazu Hu príšerne skríklo a ukazovalo smerom k stolu, ležal na ňom smartfón, svetielkoval a zvonil.

„Každý má z niečoho strach, ale že aj strašidlá, to som netušila,“ divila sa Lea. „Neboj sa, Hu,“ upokojovala ho, „to je iba technika, techniky sa nemusíš báť, technika človeku pomáha!“

„Síce nie každá,“ dodala, lebo si spomenula na zbrane.

Lea zdvihla čudesnú škatuľku, chytila Hu okolo pliec a povedala: „Urobíme selfie!“ Niečo štuklo. „Pozri, ako nám to spolu pristane!“ povedala Lea.

Hu sa naľakalo, keď pozrelo na podsvietený displej: „Prešom tam, keď šom tu?“

„To je práve to úžasné na technike. Keby si sa namiesto päťstoročného strašenia učilo, možno by si tiež niečo vymyslelo.“

Lea na druhý deň zobrala Hu do školy.

„Tu je ale veľa štrašidiel,“ divilo sa Hu, keď kráčali po školskej chodbe. „A úžasne vrieškajú,“ nadchýnalo sa.

„To nie sú štrašidlá, ale žiaci,“ vysvetlila mu Lea. Práve zazvonilo a v Leinej triede začala hodina matematiky. Keď uči-

telka zbadala novú žiačku, milo sa jej prihovorila: „Ako sa voláš?“

„Hu!“ zvrísklo strašidlo, ktoré bolo zvyknuté pri strašení kričať. Pani učiteľka sa tak zľakla, že jej praskli sklíčka na okuliaroch.

„Hu je meno!“ vysvetlila rýchlo Lea.

„Pod' k tabuli, Hu, ukážeš nám, ako vieš počítat,“ povedala trochu nahnevaná pani učiteľka a zložila si prasknuté okuliare. Hu stálo pred tabuľou a civelo na matematikárku. Radšej by odpovedalo zo strašenia. Vtom sa obloha zatiahla mrakmi a v triede sa zotmelo. Len čo Hu zacítilo tmú, opäť sa v ňom prebudila päťstoročná vrozená chuť strašiť. Stenčovalo sa, rozdvojovalo, svetielkovalo. Učiteľka bez okuliarov zle videla, a preto vôbec netušila, prečo deti pištia. Do triedy nakukol školník, no rýchle vycúval. Medzitým zasvietilo slnko, strašidlo stratilo svoju moc a deti sa upokojili.

„V škole je zakázané strašiť,“ poučala ho Lea, keď išli domov.

„Prešo?“ opýtalo sa Hu.

„Keď budeš mojich spolužiakov strašiť, vyrastú z nich bojovia a zbabelci.“

„Ja šom štrašidlo a každé správne štrašidlo má štrašiť,“ hundralo Hu.

„Pani učiteľka povedala, že každý musí na sebe pracovať, aby bol lepší. Tvoje strašenie nerobí deťom dobre, videlo si!“ zahriakla ho Lea.

A tak začalo Hu chodiť do školy, usilovne doháňalo päťsto rokov zameškané učivo, absolvovalo rýchlokurz odstrašova-

nia a Lea ho prihlásila do divadelného krúžku. Tam v úlohách strašidiel mohlo strašiť do sýtosti.

Jedného dňa zavítal do mestečka slávny režisér a úplnou náhodou sa ocitol na divadelnom predstavení, v ktorom hralo strašidlo Hu.

„Nevšedný talent, nevšednýýý,“ nadchýnal sa režisér a obsadil Hu do filmovej rozprávky. Hu v nej strašilo úžasne, z večera do rána sa z neho stala celebrita. Ešte šťastie, že začalo chodiť do školy a naučilo sa písať. Ako inak by mohlo rozdávať autogramy? Do školy sa zbehli fotografi z celého Slovenska a čoskoro sa Hu objavilo na predných stranách časopisov. Všade o ňom hovorili, všade o ňom písali, pozývali ho na besedy do škôl i do televízie a vôbec im neprekážalo, že šušle.

A potom sa stalo to, čo nikto nečakal. Jedného dňa tesne pred písomkou z matematiky utieklo Hu z triedy. Všetko sa zbehlo tak rýchlo, že nestihlo ani stlačiť kľučku na dverách, prefičalo rovno cez kľúčovú dierku. Lea ho našla v skrini na chodbe.

„Čo je, Hu?“ vyzvedala Lea.

„Mám štrach, bojím sa matematiky,“ priznalo sa Hu a celé sa triaslo.

„Ty si úplne popletené strašidlo, najprv strašíš, potom máš strach. V ničom nemáš mieru. Chápem, že pre niekoho môže byť matematika strašidlom, no nesmieš sa jej báť, tak ako sa ja nebojím teba.“

„A neber to tak tragicky, že nie si v matematike najlepšie,“ upokojovala ho Lea, „nemusíš byť dobrý vo všetkom, nikto nie je dokonalý. Zato vieš skvele strašiť. Fakt!“

Elena Antalová

VANKÚŠIK

Pred rokom sme presťahovali prababku z domčeka na Záhorí do penziónu pre dôchodcov. Bývame v panelákovom byte štyria – mamka, tatko, sestra a ja. U nás by bývať nemohla. Mamka mi to vysvetlila. Keď sa tatkoví konečne po roku podarilo predať ten záhorský domček, mamka sa potešila. Už by sme nemali peniaze, aby sme prababke doplácali na posteľ v penzióne Radosť. Nevedel som, že starí ľudia v tej Radosi platia toľko eur.

Tatko si popiskuje a keď si myslí, že ho nevidím, prerátava peniaze. Inak je u nás po večeri ticho. Mama mu už pri telke nenadáva, že je lenivý a dovoľí mu vypíť si jedno pivo. A opakuje, že takej starej žene, ktorá už ani nevie, koľko má rokov, je aj tak najlepšie v penzióne. Ale nie som si istý, či ju celá vec netrápi. Dospelí sú čudáci.

Odvtedy, čo sme pred rokom starkú presťahovali a tatko dal inzerát, že predáva domček na Záhorí, ju začal navštevovať na tajnáša, aby sa o tom nedozvedela jeho mamka, teda moja babka Marta, teda prababkina dcéra.

Nechápal som, čo sa robí. Keď som sa na vec pýtal veľkej sestry, mykla plecóm: „Čo ty vieš o rodine... Nechápeš? Narušené vzťahy!“

Nechápem. Sestre, Darina sa volá, som to aj povedal. Začala trepať dve na tri:

„Braček, ty to nerieš. Je pravda, že si zložený z mnohých prvkov a asi sto miliónov buniek, ale vďaka času a rodičom existuješ zatiaľ len ako piatak Tono Blanár na vesmírnej bodke zvanej Zem, Európa, Slovensko, Bratislava, Púpavová 5, tretie poschodie vpravo. Do rodinných vzťahov je ťa ešte nič, lebo vzťahy majú dospeláci ako napríklad naši a ja, lebo ja už mám devätnásť. Skrátka, ty musíš ešte dozrieť.

„Som ja nejaká čerešňa na konári, aby som dozrieval?“ vystrelil som zo sedačky a chcel som ju kopnúť, ale práve si žehlila svoje handry a začala sa brániť horúcou žehličkou.

„A ešte sa tie tvoje bunky budú musieť zopárkrát vylepšiť, kým im bude dovolené myslieť ako normálnemu človeku,“ urážala ma.

Mám Darinu rád, ale to, čo povedala, ma riadne našťvalo. Niekedy ani nemôžem večer zaspať. Mám depku. Dve hodiny. Aj tri. Možno.

Na čo mám vlastne ja, žiak Anton Blanár, vôbec právo? Nie som podľa sestry, budúcej doktorky biológie, viac ako mravec, stonožka, včely, ryby, vtáky, cicavce?

Mám jedenásť rokov a učím sa chváľitebne, tak prečo mi niekto nemôže bez vrieskania vysvetliť, čo znamená mať v rodine narušené vzťahy? Spýtal by som sa babky Marty, lenže tam by mohol byť zakopaný pes. Lebo pred ňou sa od tatkovho podania inzerátu na predaj domčeka nesmeli o prababke ani ceknúť. A keď sme starkú prababku sťahovali a prišli do reči peniaze, bol úplný koniec. Akoby sme už neboli rodina.

To sú tie narušené vzťahy?

Aj včely majú možno niekedy narušené vzťahy, aj mravce, a ostanú rodina, videl som o nich v telke dokumentárny film, tak viem.

Keď sme teda prababku pred rokom uložili v penzióne do novej postele, siahla si za hlavu a podala mi vankúšik.

„Už nemám nič, len toto. Všetko som dávno prepísala na tvojho otca. Dohliadni, aby nekúpil najlacnejšiu truhlu, dobre?

Prikývol som, aj keď som tomu nerozumel.

„Stará mama, prečo to vravíš...?“
vyľakal sa tatko.

Vankúšik bol ako pre bábiky, akurát strčiť ho medzi krk a stenu, aby si neudrela hlavu, keď sa jej niekedy trasie. Chcel som jej ho vrátiť.

„Netráp sa, mne tu dajú vankúše, sú zaplatené. Sú, Tóno?“ nedôverčivo zazrela na tatka. Potom hodila trasľavou rukou do prázdna, akoby zaháňala muchu, a poslala ho preč.

Začalo ma ťahať do plaču.

„Zober si vankúšik,“ ponúkala. „Je zázračný, plný drobných anjelov. Nemusíš veriť, ale je to tak. Sama som ho ušila. Keď ma dakedy v službe bĳali, a bolo to veru dosť často, v noci som si na seba pritisla vankúšik, zavrela som oči a anjelici ma začali utešovať.“

Neviem, či tomu verím. Lenže ja som nikdy nebol v službe. Ani neviem, čo to znamená. A neviem šiť.

